

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cavssa Helvetica Orthodoxae Fidei

Murner, Thomas

Lucernae, 1528

VD16 M 7034

Seqvuntvr Conclvsiones de iniurijs & contumelijs uiuor[ibus]. Et primo cum deo dicatis uirginibus perpetrator[ibus].

urn:nbn:de:hbz:466:1-29525

M V R N E R I.

accipiebant, eorum bonorum se domini aestimantes, quippe quod pro derelictis habebant, quod omnino fieri nequit, id enim pro derelicto habet quod uerus dominus eo rejicit animo, quod talia in suorum bonorum numero amplius habere nolebat, insti dere di. par. Pro derelicto, secus autem est de clericis seditio ne & tumultu auctugis.

Et tenetur quilibet scire quid non sit suum C. unde uile. fi. sed & quod non sit suum aliorum esse C. unde uile Conquæreba tur. Sed & nullus nostrorum bonorum in licitatione uel subasta tione aestimationem ponere debet, etiam si uenalia forent, etiam si ludæi essemus, ius enim hoc requirit ut cuiuslibet suorum bonorum dominum demandetur C. de lud. & cæli. Nemo.

CONCLUSIO XVII.

Famosus est qui ablata religiosorum bona etiam in quoscunque pios usus dispensat, & inuitis dominis contractat.

Si furtum est contractatio fraudulenta rei alienæ inuito do mino & c. sicut supra sufficenter est probatum & ostensum ff de fur. le. i. Et uos nostrorum bonorum inuitis nobis procuratores esse uultis, nescio ego ullo procuratore uos comparare, quã procuratore in tunica fulua, bursam in collo portantis domi ni nostri Ihesu Christi, merces autem horum procuratorum est suspensio, sitque hic satis dictum de uestra mendaci responsione, & furo ac stibis quibus maxima uestra furta, rapinas, sacrile gia exornatis & coloratis. Interim uniuerso orbe uestra sce lestia mendacia & facinora non ignorante.

SEQUUNTUR CONCLUSIONES

de iniurijs & contumelijs uiuorum. Et primo cum deo dicatis uirginibus perpetratorum.

Famosus est, qui deo dicatas uirgines lege prohibitas ducit uxores, incesti ueritque coniugij se nuptijs funestans, cum ex eis editos liberos lex pro nullis liberis habere præcipiat, & a patre non alendos demandet.

A C T A

Hac in conclusione miros in me impetus faciunt, & pernitiosissime insolescunt, qui sacras duxerunt meretrices, uirgines dicere uolebā, at ego illis palā faciam, non esse me qui hæc loquor, sed spiritus patris mei dei qui in me hæc intonat, & lex ipsa, illis succenseat, non mihi, quæ ex eorum ore hæc ipsa cōscripsit.

In lege diuina scriptū est Deut. xxiiij. Quum uotū uoueris dño deo tuo non tardabis reddere, quia requiret illud dñs deus tuus, & si moratus fueris reputabitur tibi in peccatū. Si nolueris polliceri absq; peccato eris. Quod autē semel egressum est de labijs tuis, obseruabis & facies sicut promisisti dño deo tuo, & ppria uolūtate & ore tuo loquutus es. Ex qbus uejbis clare adparet deū a nobis exposcere uoluntariē emissa uota.

Item Nu. xxx. specialiter de mulierib⁹ ita habet. Mulier si quippiā uouerit, & se constrinxerit iuramento, quæ est in domo patris sui, & in ætate adhuc puellari, si cognouerit pater uotum quod pollicita est, & iuramentū quo obligauit animā suā & tacuerit, uoti rea erit. Ex hijs duab⁹ auctoritatib⁹ aperte ostenditur & uotum sola uoluntate factum, & cum iuramento firmatum utrumq; reddendum.

Paulus i. Corinth. viij. ait. Nam qui statuit in corde suo firmus non habens necessitatē, potestatem autē habens suæ uoluntatis, & hoc indicauit in corde suo seruare uirginem suā, bene facit. Igitur & qui matrimonio iungit uirginem uiam, bene facit, & qui non iungit melius facit. Quum igitur a nobis continētia uota deus a nobis exposcat, dicatq; diuus Paulus bene factū esse, quis tam uellet a mentis ratione tanto deuiare, ut deum a nobis dicat aliquid impossibile exposcere, quod Paulus melius factum esse doceret.

Sed nostri euangelici nebulones & neq; ut suam luxuriā habeant securā, eam matrimonio fūco honestant, & in corda hominū uenena transfundunt, continentia esse impossibilē, aut ergo nubere oportere, aut aliqd scelestius & turpius perpetrare. Ex tribus iam dictis auctoritatibus patet eos impudenter

M V R N E R I.

clenter de continētia mentiri. Secundū pessime est & dictū & cogitatū in uniuersum humanū genuū, in uirgines, uiduas, adolescentes, uiduos, monachos, moniales, heremitas, anachoritas, sed & in fere oēs sanctos dei. Et in Christū Ihesum met Om̄m nostrū, adeo ut eiuscemodi neq̄ talia euomentem ab hoc orbe delendum iudicandum esset.

Conquerunt hī porci semper in luto luxuriare se uoluntates ipsi continere non esse in eorū potestate. Id omēs diaboli uelint, impudicis colubant mulieribus, ebrīj, gulosi, & ad palata semper exundantes, omnibus horis crapulā suam exstantes, nullius dei penitus apud eos est abstinentia, nulla sacerdotalis cōuērsatio, dies noctesq; uina ingurgitant, & repletus uenter de facili aestuat in libidinem, & Salomone teste in uino est luxuria. Aiunt se experiri & contra eorū uoluntatem pollui, sed hæc quādam continentia & castitatē, quæ uirtus est cordis & mentis & non culi, neq; erit delictū nisi fuerit uoluntariū. Vnicū tamen fatebor illis graue esse, adeo ut uir sanctus Franciscus cōtra hunc sp̄ritū nudus se niue & frigore debilitarit. Diuus Paulus hunc a se tolli dāmonē enixe rogauit, Hieronymus etiā in arcta pœnitentiā positus, choreis uirginū sibi uidebat interesse & c. ergo uirtus est castitas cui cœlū debet, quæ sic tendit ad ardua, parū est quod delectat, æternū uero quod cruciat, labor est ingens, merces autē copiosa. Oh hoc Christus saluator dixit. Aliqui castrarunt se propter regnū dei, in quibus clarissime de potentia loquūt, quod nos scilicet castrare possimus, mox de difficultate subiungēs. Qui potest capere, inquit capiat. Qui de hoc prolixius & loqui uelit & disputare, libellum Iohannis Dietsbergij legat, Lutheri uotis monasticis respondentem.

Præterea si continentia & castitatis uota, ut cætera quoq; uota deus a nobis exposcat, ut supra est dictū, deo dicatis monialibus uirtute diuini uerbi præceptū est non nubere, quod sinubant, priora uota irrita facientes, æque famosæ sunt cum

I A C T A

cum his mulieribus quæ primo marito uouerunt, alterum superducentes. Sicut & uir quispiam qui primæ uxori alteram superinduxit ff. de his qui no. infa. le. Quid ergo.

Quod si quis temerari non dico raptæ, sed deo dicatæ & sacratæ uirginæ matrimonio sibi copulare, hinc lex iubet capite plecti C. de episco. & cle. Si quis, & quæ de uiris diximus, de mulieribus dicta esse uolumus. Sic ergo nubentium contra diuinas & humanas leges bona non hereditibus sunt permittenda, sed fisco applicanda C. de incest. & inuti. sup.

Pene uero contra leges & illicite sic nubentium sunt, quia omnia eorum bona confiscanda sunt, sed & bona dotium in exilium relegandi sunt, debentque cingulo priuari & honore. Et si infirmi fuerint status uerberandi sunt C. de incest. & inutilib. nup. ea.

Nec sunt liberi eorum naturales nuncupandi, & ad paterna bona recipienda indigni, nec patri præcipitur eos alere & educare C. eo. Ex complexu.

Sed in specie de sacerdotibus præcipitur Leuit. xxi. Sacerdos aut uile prostitutum, & quæ a uiro repudiata est, nec uiduam ducet uxorem, quia sanctus est domino deo suo, & offert panes propositionis. Nunc autem his temporibus communiter aut ducunt moniales, uiduas uel meretrices, aut certe suas fornicarias, cum quibus illis prior fuerat consuetudo, aut aliter qui uanas mulieres sacerdotibus a deo interdictas, tamen est illis mens constans & integra iuxta uerbum dei se regere & ambulare.

Propter hanc igitur conclusionem nemo mihi sit molestus, sed deo Moysi & legibus ipsis ita præcipientibus.

CONCLUSIO XIX.

Famosus cum sit is qui hoc scelesto contubernio deo dicatarum uirginum nephanda licentia se commaculat, consequens est, ut liberi sic geniti omnis paternæ substantiæ & beneficijs sint indigni, nec naturales nominandi.

Hoc conclusionis huius consequens clare habetur C. de incest.

M V R N E R I.

cest, & inuti. nup. Ex compleu. Nunc autem ecclesia neminem ad continendum seu uouendum compellit, ideoque neque de pontifice, neque de ecclesia conuenerere possunt. Sed in ordine quem prestat ecclesia, continentiam uult habere connexam, & hoc facere potest, sicut quiuis alter qui sua bona dat cum onere ab eo imposito ff de pactis in traditionibus.

Qui igitur sacerdotio initiari cupit, non ad pompam, neque ad superbiam, sed ad utilitatem, hic prius suam potentiam emittatur ad onus suscipiendum, quod portare conatur, quod si ei nimis fuerit ponderosum, se scilicet continere in sacerdotali officio, quod si se posse presumat, nihilominus hoc officium cum timore suscipiat. q. i. Non est putanda.

CONCLUSIO XX.

Famosus cum sit qui deo dicatam sibi desponsat, & contra leges coeat, consequitur ut nec uir, nec uxor, nec nuptiae, nec matrimonium, nec dos, nec patria potestas intelligatur, quia lex huiusmodi liberos uult uulgo fuisse conceptos, & contrahentes exilio, bonorum confiscatione, uerberibus & infamia damnat.

Hac conclusio probatione non eget, quia de uerbo ad uerbum ex lege sumpta est, Insti. de nup. par. Si aduersus.

Nullum enim pactum conuentum sed neque contractum interuenisse inter eos presumimus, qui contra leges contrahunt, C. dele. & con. prin. par. Nullum enim. Et quod ex eis sequitur, nullum rōboris esse uolumus, sed inutile C. eo. le. ea. Sed & si.

CONCLUSIO XXI.

Famosus est qui sacras uirgines in nuptias ausus fuerit sollicitare, promouere, solemnizare, facultatem dare, & cum posset non prohibere, quia in maleficijs uoluntas non exitus spectatur.

Omnibus uitae meae diebus audiui non expedire pediculos in pelliceis educare, fouere, ac enutrire, quum suapte natura ibi incrementum. Quare ciuitatum regentibus & rectoribus

ex toto

A C T A

ex toto non æstimarã necessariũ, sed eorũ probitati & honestati multo plus fuisse decẽs & honorificũ, monasteriorũ clausuras nunq̃ referasse tam uiroꝝ quam mulierũ, ad eorũ profugia non consuluisse, auxilia præbuisse, & millecupla praxi uolentiã intulisse contra dei præceptũ, contra leges, q̃ eorũ uotis desciscere & deo non seruare, quæ sua met uolũtate sponponderant, causa profecto a qua omis urbiũ & ciuitatũ probitas merito abstinere debuisset. Sed quid cordibus eorũ delituit, nostri rapti census, redditus, & decimæ prodiderunt, Quibus & si ditiores facti sunt, hoc tamẽ illis ipsis nostris bonis nomen est parũ eis, ut cum ueritate eis improperare possimus, eos improbos & famosos factos. Vnde certe proborũ intolerabilis & horrenda.

Sed ad Conclusionem non illos puniri modo qui fecerũt, sed qui opem, auxilium, consilium, & ad talia facienda consenserunt Leuit. xx. in Ver. Succidamq̃, & ad Ro. i.

Quod aut̃ in maleficijs nõ exitus sed mala uolũtas spectet, habes ff ad le. Cor. de sicca & uene. le. diuus Adrianus.

CONCLUSIO XXII.

Famosus est cõmuni Christianorũ Heluetiorũ a suis progenitoribus introducta consuetudine, qui etiam in bellicis cladibus puerperæ, seniculo, infanti puerulo, præpitero, sacris ecclesijs & uasis deo dedicatis, quid per uim intulerit, abstulerit, prophanarit, capitali iudicio obnoxius, maiore procul dubio infamia notãdus, qui id ciui fuerint ausi intẽrare, quæ sua laudatissima consuetudine cuiq̃ nec in hoste licebit.

Qui apud Heluetios in bellicis motibus eorũ iuramẽta audivit, de hac consuetudine recensere potest. Neq̃ est in mundo qui eam non fateatur Christianã, probam, laudabilem & omni honore dignã, ideoq̃ & legibus cõparandã, nec cũ honore intermitteri potest, neq̃ huius cõsuetudinis præuaricator minus puniri debet, quã legũ trãsgressor i. q. vii. Si quis.

Quomodo aut̃ euangelici nostri se erga clerũ, monachos, moniales

M V R N E R I.

moniales, non in bello dico, sed in eorum met suscitata seditione, furando, rapiendo &c. heu nulli est non cognitissimum quæ neque Thurca nobis fecisset, supra nimio plus dictum est, & hic non nisi cum summo tedio ultra narrandum.

CONCLUSIO ° XXIII.

Famosus est qui non citatum, non uocatum neque conuictum, aut certe nullius iudicij uel reum uel obnoxium de sua possessione & iure uiolenter, aut per sententiam deturbat, exilio damnat, aut quouis alio iudicio publico molestat. Cum ius & lex de oibus bona presumat, donec oppositum iure constet & pbeat.

Deus iustum iudicium in proximo faciendum præcipit, Leuit. xix. Et quod iustum est uel esse credit, iuste est exequendum, Deute. xvi. Quodque bonæ uia: initium sit iustitia, plusque accepta deo quam uictima, Prouer. xvi. Neque bonum est derelinquere ueritatem iudicij, Prouer. xviij. Et docet nos diuus Paulus armatos esse per arma iustitiæ a dextris & a sinistris. ij. Corinth. vi. Sed hij nostri euangelici neque moliti sunt diuinam iustitiam ab hoc seculo delere, interim se nihilominus dei ministros iactantes, & uerbi diuini imitatores. Vbi queso hoc est dei uerbum, cuius uirtute hæc facti uia est incedendum, tale quid uerborum dei ego non reperio etiã in omnibus libris meis. Hoc autem ex eisdem ipsis libris cõpertum habeo, absque iustitia nullum esse uel dici posse uere Christianum, Iaco. ij. Qui autem in uno delinquit, factus est omnium reus, & tamen egerrime ferunt, quando heresi accusantur, quid ad hæc dicerent apostate, si eos non esse Christianos airamus, pro ut non sunt, quid ad me etiam si hoc eos male habeat, saltem ueritas ita sit.

Quumque iudex non damnat, sed lex ipsa xxxiij. q. v. Homicidas, quare igitur hij scelerati heretici absque ulla lege clericos & religiosos damnarunt, & publicorum iudiciorum pœnas intulerunt, quod nec quisquam licitorum esset facturum.

Et ubi hij heretici fures scripta iura non legissent, potuissent saltem in sacris literis, uel tamen pede offendisse Actuum, xxv.

A C T A

Sine cōm ratione uidet̄ mittere uinctū, & causas eius non si-
gnificare. Et si quod crimen est in uiro accusent eum. Eo. ca.
in Act. Sed quid plurib⁹ de his nebulonibus recenseā & eorū
malefactis ac iniustitia, si probi permanere uoluissent, nō fu-
issent facti euangelici? Hæc breuibus tota est ueritas. c

C O N C L U S I O XXIII.

Famosus est qui ciuem, incolam, aut quemlibet aliū suis clau-
sum muris, territorijs, ditionibus, ciuilitatis onera sustinen-
tem, uel hospitem etiā cuiuscunq; statū & conditionis, nul-
lo iuris uigore a suorū bonorū dominio, possessione titulis de-
pellit, uiolēter quā illorū aufert, furtū, rapina & oppressio,
nullis unq; uel fidei uel pb̄tatis fucis honestanda excusanda.

Salomon ait Prouerb. iij. Ne moliaris amico tuo malum,
quum ille in te habeat fidutiā, mortē ego potius oppetissē,
quam credidissē, & de ciuitatū rectorib⁹ tale quid fuissē
suspiciatus, quod in clericis & religiosis factū & infamia eius-
cemodi uim & iniuriā intulissē, qui multis annorū centen-
is in prosperis & aduersis eis cōmorati sunt, onera ciuilia porta-
runt, & omni procul dubio in eorū anxietatibus & angustijs
cum eis mortem perpessi fuissent, ut sic ab eis omni prorsus iu-
stitia exclusa, mentem alienassent, factū obfussent, & sine
eorum culpa in exilia & Ancyras relegassent. At iste nunc ex
uentre matris suæ neq; est scelestissimus, nisi quem tatiā fi-
dutiā locata sunt, & nulla hostilitate indicta, nullo suo saluo
honore plus quā hostis nocet atq; ledit, sub prob̄tatis & ami-
citiæ palliolo. Quære obsecro ab his ludis Ihesu. Christe ad
quid uenerint, osculo prodituri.

Hoc perēgrino facere prohibentur Exo. xxij. Aduenam
non contristabis, neq; affliges eum. Deutero. xxiiij. quanto
minus suis ciuibus, incolis, sed & proprijs liberis a se genitis.
Literas nobis dederunt atq; sigilla, non minus nos defendere
quam suos ciues, libertates, nocte non uigilandi, bellandi,
custodiendi. Tutores nobis dederunt Economos &c. nostrā
utilita

M V R N E R I.

utilitatem promouendi, & dāna nostra præcauendi. Quis est per immortalē deum tam infidus, qui sub hac tanta faciē amicitiaē tutelæ &c. quid mali suspicāre potuisset. Quando nos unq̄ dignati sunt uiuere, uina extulimus absq; omni mensura luceos flauos illis decoximus, ius carniū fuluum, quasi met ipse deus adesset. O uos nequā, O uos ludæ proditores, O nebulones perfidi, quā nos turpissime decepistis, centum mille diaboli uobis hos flauos luceos apud inferos benedicāt.

Qui irrogauerit maculā cuiilibet ciuium suoz, sicut fecit, sic fiet ei. Aequū iuditiū sit inter uos, siue peregrin^o siue cuius peccauerit, quia ego sum dñs deus uestez, Leuit. xxiii. Nulla erit distantia personarū. Ita paruū audietis ut magnū, nec accipietis cuiusq; personam, quia dei iuditiū est, Deut. i.

CONCLUSIO XXV.

Famosus cū sit, q̄ nullq; iuris uel forma uel ordine seruato, in personis aut bonis quiddā fecerit iniuriū, facto siue uiolentū, maiore & dupla notat infamia, q̄ post illatā iniuriā cū eiusmodi innocētib^o, oppressis & expulsis, nulla restitutiōe præuia paciscit, dānose cōcordat, ac aliena bona diuidit atq; partit.

Hæc conclusio nulla indiget probatiōe, sed uniuerso mundo est uera habita, hunc esse scilicet furē, qui mea bona furat, & maximus malefactor & neq; qui nullo iure post facta furta, uenq; cogit de suis met bonis recipere quantū sibi placuerit. Nihil ergo mihi dat. Idem enim est nihil mihi dare & meum dare mihi, Insti. de lega. par. Sed si rem legatā, in prima ablatione efficit fur, in secunda ui retentione raptor.

CONCLUSIO XXVI.

Famosus est & non sine consensus suspitione, q̄ in seditiosos & tumultuantes re male gesta libellis inuectus, depredationes, furta, rapinas nobilibus factas detestatur, clericoz autem siue religiosoz consimiles iniurias neq; in uerbo committitur, quasi in miserabili persona liceat, quod in nobili lege & infamia est prohibitum.

A C T A

Hic & si nullo modo necessariū esset in Lutheranos nebulones crimen iniiceret suspicionis effusi sanguinis miserorū rusticorū tumultuantū, & in seditiosam libertatē proclamantiū in prædicatores, dico noui fucati ementitæ glosati euangelij, & in eorū receptores, defensores, consentientes, quorum id nemo non nesciat, faciam tamen ex superabundantiæ cui uideamur ullam iniuriā irrogasse aut falsitatē, ut ipsi solent pauperis speculis exornasse, & certos Lutheri locos citabo, quibus rusticorū crabrones irritarant, re adhuc integra, at iam re pef sine gesta ex eodē ore calidū efflant, ex qua prius frigidū exsufflarunt. Nam hoc ego Lutheri factū improbissime & iniquissime gestū cenfeo, quod scilicet ab initio tantis curis miseros rusticos in seditionem clamorosam sollicitauerat, & uix in hanc facti uiam suis libellis cōpulis, euersa autē re tota caput suum extrahit, & quum Iuda proditore pœnitentia ductus, Iudæis triginta denarios in templū reijcit, immerito uiuens doctor præceptor, fomentū, suscitebulū, & initiū tantæ pceptæ cladis, discipulis iā mortuis, q̄s hac uenenosa doctrina seduxit.

Sed & hoc improbū & famosum iudico, quod post sanguinem rusticorū fufum in eos solos inuehit, pluresq; enim ciuitates clericis & religiosis multo plura furati sunt & rapuerunt, quā rustici contra deum ius phas & æquitatem. Hoc idem & multi Lutherani terrarū dñi fecerunt, quos omnes ne uelulo quidē in restitutionē adhortatur, taceo quod inuehendo in faniret ut in rusticos, indulgentias quoq; elargit eis qui alii quem ex eis occideret, quemadmodū miseris fecerunt rusticis.

Age nunc ostēdamus quibus uerbis rusticis bilem mouit, colerā auxit, & in seditionē cōcitauit. Contra Siluestrū Priorem scribēs dixit, Non solū rusticos & simplicē populū, sed & reges ac principes debere omni armorū genera in Pontificem Cardinales & spirituales efferrī, debeatq; potestas secularis libere suo uti officio, neq; animaduertere qd contra hoc ius scribat canonicū, quod totū fuisset fictū & excogitatum.

Itē

Item in libello ad germanā nobilitatem, concitat Christianos nobiles in Pontificē, ut in cōmunē totius Christianitatis hostem & destructorem, Rusticis equidē & urbium ciuibus melle ora eorū illiniuit, ad dei uerbū defendendū, atq; Christianam libertatē tuendā, donec ad hoc faciendū omnes rabidi ut canes absq; ulla ratiōe facti sunt. Quam primū aut res eo deducta est, ut in monasterijs & ecclesijs nihil magis furandū rapiendū repertū est, iam euangeliū defensum fuit, & Christiana libertas uenditā, factiq; sunt ex toto liberi, quales sunt quos iura deditiq; appellat, id est ex emphiteotis cēsis redituarijs facti sunt, in uita pariter & in morte serui, hoc est, duplicatum est iugum eorum.

In Babylonica captiuitate ita scribit. Fideliter clamo nullo iure Christianis imponi posse ullam legem, neq; ab hominibus, neq; ab angelis quam met ipsi uelint & patiunt, quis hic non uidet effrenes eos fecisse, neq; solū a iugo canonū, sed & legum imperatorū soluisse uniuersos Christianos.

In quodā paruulo ad iudicandū libello ira digerit. Iam ita claudimus. Vbicunq; Christiana est congregatio, quæ euangeliū habet, non solū ius habet & potestatē, sed ad hoc tenet per salutē animarū suarū, & per uota ac iuramenta Christo in baptismo facta, ut uitet, fugiat, deponat, & obedire recuset superioribus religiosorū episcopis scilicet, abbatibus &c.

Vbicunq; hī euangelici fures prædicant, ibi neq; pax est, neq; quies undiq; seditio & tumultus; palam enim prædicat euangeliū portare tumultibus & seditionib; inualescere secundum Christi uerbum. Non ueni mittere pacem sed gladium, ego hæc sapissime ex eorū ore audiui.

In quodam libello ad Senatū Pragensē Lutherus ita scribit. Non est sperandum talia cum pace & externa quiete fieri posse, sed suprema seditione & tanta tempestate, ut fere nauicula uideat̄ tota submergi. Quid aut̄ ad hoc aliud dicam quā Petri uerba, oportet deo magis obedire quam hominibus.

Ideoq; & illud in primis uos conone debet ad procedendū, ubi principes & superioritates uobis uideritis repugnare seu aduersari, certo ex hoc iudicio scituri ex deo hoc esse quod cepistis, deumq; uobiscum esse. Ex quibus Lutheri uerbis Pragenses non modicā habuere displicentiā, ut pleroseq; Lutheranos occiderint, alios e regno expulerint, Hussiticā sectam insuper relinquentes, Christianā se dederūt unitati, ex quo laus & gratia deo. Quibus ex uerbis liquido claret Lutherū omniū seditiōnū facile fuisse principem & ante signanū, nec solos rusticos mouere uoluisse aduersus nobiles, sed & ciuitates cōtra principes & reges. Neq; unq; usus est populus in hoc mundo de seditiōnibus & discordijs plus gaudere, quam hij neq; & rabidi nebulones. Nunc autē quum miseros rusticos uix in seditiōnē multiplici suasiōne sua compulit, & exciitauit, & re pessime administrata, ut gratiā retineat principū, retineatq; rusticorū & animas & corpora dāmonibus ipsis dat & obijcit, extra omnem honestatis modū in iam mortuos execratur, & maledicit. Quumq; rusticorū concursus in summa clade & strage fuerat, duxit sibi deo sacram uirginem in legitimam meretricem, in maximo gaudio triumphans, exequias, tricesimumq; hoc modo suis discipulis celebrās. Quis autem a seculo unq; audiuit monachos nupsisse.

Sed quid plura referā. Nemo nisi deus & uniuersus uobis nouit, quomodo hij euangelici nebulones simplicem populum primo in nobiles concitarint, & inobediētē fecerint, secundo nobiles in religiosos. Ex quorū numero apud Franciscum de Sickingen pleriq; ante Treuerim germanas iamq; legebant missas, nobilē & strenuū uirum seducentes, qui iam omnes missas ut idolatriā abominant, ita non nouit hoc hominum maledictū genus sibi met in docendo constare. Et ecce uir nobilis mortuus est, quū superuiuant hij neq; apostate religionis Christi. Tertio Cēsarem, principes, ciuitates, terras, cōmunitates, in tātas discordias, rixas, cōtentiones inuoluerunt.

M V R N E R I.

runt, ut se explicare nequeant, nec nobis summa spes e proximo Thurea ad futurum, qui nostras dirimat lites & bella, & ad huc tam caeci sumus ut istos neque criminosos foueamus, nec occidimus, pestes & exitia totius humani generis.

Rusticos ne ego defendo, quod illis in eis euenit, merito passi sunt. Hoc autem me habet miserrime, ut post tantum fufum sanguinem bellorum authores (euangelicos fures uolo) superuue refinunt, & a rectoribus ciuitatum defendunt, educunt, nutriuntur, absque ulla tractatione demeritorum poena, sed & ex publico arario uicitant, ne nobis neque & nebulones desint, qui rusticos exterminent, nobiles depauperent, & religiosum statum suis furtis, rapinis, & sacrilegijs deleant.

Sed & hoc ex corde doleo rusticos ob eorum furta & sacrilegia, trucidatos consules uero ciuitatum de quibus maior est providentia & sapientia praesumptio uiuere impunes, qui multo plura furati sunt & rapuerunt, ac ab ecclesijs alienarunt, quam miseri rustici, quasi hoc solum rusticis praecipit sit. Non furtum facias. Non concupisces rem proximi tui, & non aequum ciuitatum incolis, de hoc tamen plura cum apparuerit contradicere, sed scio hos neque euangelicos nunquam ausuros quicquam contradicere.

CONCLUSIO XXVII.

Famosus est, qui de fide disputando & praedicando personarum subornatione, clamore, tumultu, terrore, minis, aut quouis alio quaesito colore calumniam fecerit, quo minus pars altera de cuius prauidicio agit, libere suae causae merita tueatur, atque defendat.

De fide disputare duplici ex causa prohibentur est. Prima ne ex hoc de exemplum tumultuandi & periurij, Secunda ne iterum in dubium reuocet, quod semel bene est definitum & determinatum. C. de summi. & si. ca. Nemo clericus. Alioqui quod unquam determinaret, per temerarios & friuolos iterum in dubium reuocaret, neque hoc modo Christianitas ipsa unquam esset quiete habitura, quod hoc nostro tempore experientia didicimus.

Ex mul

A C T A

Ex multis dolis fucis & technis non est hæc minima euang-
gelicorū furum, quæ simpliciter Christianū populū deceperunt
atque seduxerunt, quippe quod hæctenus multa illis fuerint oc-
cultata ad eorū salutem pertinentia, quibus a doctis seducan-
tur, & a diuino uerbo auertant, quæ techna maxima est caus-
sa effusi sanguinis rusticorū & percepti damni.

Quo dolo hi apostolici neque hoc modo utuntur, primo enim
se offerunt coram tota communitate disputaturos, ad quam di-
sputationem congregantur & accurrunt quædam generū stulti,
pariter & neque huius factionis consci, iacobellus fistulator,
Henrichus Pfurpensis, Conradulus Butly, & ceteri mecha-
nicorū sutorū, sartorū, cerdonū, coquorū, oprobri & bonifilij
& disputatores famosissimi, hi tales actanti rei publicæ Chri-
stianæ censores germano sermone oia rident, & quodcumque
a catholicis profertur illudunt, clamant, obstrepunt, sibilant,
manibus plaudunt. Videres nihil amice lector quod ad securi-
tarum neque uirorū & stentoris officium pertinet pretermis-
sum, tam sunt strenui & clamosi in Christiana ueritate eruenda, quæ
hæctenus mille quingentis annis delituerunt.

Secundo si quid ex catholicorū parte fuerit allegatum, quod
neque negare possunt neque audent omnibus sacris literis testi-
monium perhibentibus. Huic incommodo ita subueniunt, obtru-
dunt noua testamenta a Lutherō interpretata, & ut lyncei ui-
dent, & si unicū dumtaxat uerbulū dissonat, etiā sensu ex to-
to consonante (non potest enim quicumque interpretēs uerbum
reddere uerbo) mox insurgunt. Ecce fraus inquit ecce dol-
lus. Adhuc inquit unus Lutheranorū huius Christianæ dispu-
tationis moderator altius legite, uos ceteri diligenter perpen-
dite, uidete libros, intuemini quæso textū, tam diu uidentes,
actanta diligentia peruestigantes, donec in nostris cistis & mo-
nasterijs oēs uiderint calices, acerras, monstrantias, cruces,
census, redditus, decimas, literas, uestes, & uniuersam sup-
pellectilem, quæ cum omnia furto & rapinis abstulerint tunc
huius

M V R N E R I.

huius Christianæ disputationis intentū sunt finem cōsequuti.

Tertio disputationis ponunt conditiones, scilicet se nullo concilio credituros, nullis sanctis doctoribus, nullo naturali magistro, non deniq; epistolæ Jacobi, quod stilū non redolet at apostolicū, non libris Machabæorū, quod ob quæstum sit confictū, nullā cum Markolffo sibi arborē deligentes, in qua suspendantur, sed unico diuino uerbo se credituros testatur, & illud apud neminē reperiri dicunt nisi apud se, reliqua omnia a catholicis insuetūta, humanas adserunt excogitationes & pura fragmenta. Ego nunq; deum credam sic & mentem & rationem exuisse, ut suum uerbum his nequissimis & scelestissimis furibus committeret, sed neq; stabulum porcorum.

Quarto nullū sunt passuri iudicem, dicunt enim uerbū dei a nemine debere iudicari, quod tam est simplex & rectū, ut etiam in testis dici possit, interim non cogitantes nos nullatenus admissuros uerbū dei apud se esse. Esto admittamus uerbum dei non iudicandū, oportet nihilominus per iudicis censuram edici, quæ pars uerbū dei habeat, aut quæ illud in suo genuino sensu intelligat. Iudiciū omne a nobis auferunt, & ipsi interim omnia iudicantes deum iuxta atq; subulcū, se scilicet habere uerbū dei, se plane intelligere & uere ex spiritu sancto loqui. Hæc & his similia quæ ne Horestes esset credituros, etiam deum maxime fareret. His & similibus conditionibus nullum unq; ipsi essent ludum perdituri.

At iam sacræ nos literæ docēt Iohan. xviij. Christū Ihesum pro sua doctrina & uerbo, coram Anna interrogatū, sed & percussum respondisse, iudicemq; perpeti uoluisse dicendo, Si male loquutus sum testimonium perhibe de malo &c. Et Luc. xxij. Quum de suo uerbo coram Pilato accusaretur, quo populū seduxisset a Galilæa usq; Hierosolymā, ad testes prouocauit, non pro solo suo uerbo, sed & pro corpore & uita tuenda, iustitiæ se obrulit, & uoluntarie iudicē perpassum. Hoc idē Steffanus corā Concilio fecit Act. vi. Sed & Petrus

A C T A

atq; Iohannes ex parte uerbi dei, Act. iij. Sed & Paulus iuri stare nō recusauit corā Gallione Romano iudice, Act. xviij. Et coram iudice Felice, Act. xxiiij. Corā Festo Portio, Act. xxv. Coram Agrippa rege, Act. xxvi. Et Romæ corā Casare, Act. ult. ad quem etiam uoluntarie appellauit. Tācō ubi duo in dei uerbo discordarint, diuū Paulū ecclesiæ facultatē habere iudicādi docuisse, i. Cor. xiiij. Recepitq; Petrus a Christo autoritatē in fide & uerbo dei nos confirmare. Sic Christus Ihesus, Steffanus, Petrus, Iohannes, Paulus super eorū uerbis & prædicationibus iudices uoluntarie & spontaneæ se passuros obtulerunt, hij soli neq; his omniibus meliores, ueriores, nullum uolūt experiri iudicem, nullam pati censurā, quippe quod causam habeāt omī tribunali aduersam, timēt inq; proculdubio se patibuli sententiam passuros.

Quid multis opus est sermonibus. scimus enim uerbū dei neq; apud eos, nec apud ullos hereticos unq; fuisse, sed inflectunt diuina uerba in sua uota quocūq; uoluerint. Quæ cum ita peruerterint, adsunt tandē mechanici eorū & sockini atq; surfantini, clamantes, ridentes &c. O neq; ubi est germana uestroz parentū sinceritas, ubi fides, ubi ueritas. Vno tantū suos excellūt progenitores, quippe quod dei uerbū priscorū non tam fuit efficax & forte, ut cistas infregisset, ecclesias & monasteria diruisset &c. ut faceret horū nebulonū dei ueritatem. Quæ omnia quum furto & rapinis abstulerint, iam adsunt ferriæ uespertinæ, quibus operari non licet, sed restat balneum ingrediendū, ut sint mundis omnia munda, sic Christiane extitit disputatū. Ego per immortalē deū iuro, ego meti hoc modo mihi esset disputandū, iudicē perhorrescerē, sed neq; mihi censorē optarē, scirem inq; me subiturū patibuli supplicium, ab hoc me non esset tota Rheni unda abluituta.

CONCLUSIO XXVIII.

Fameus est qui scriptis, expressione, picturis, imaginibus, libellos famofos, sine aut cum fictis nominibus ediderit, spar
serit,

M V R N E R I.

ferit, conscripserit, etiam fidei promouendæ causa, quibus tali excogitata uia proximi sui fame obiuerit, aut tali malitia denigrare curarit.

C. de famo. li. le. unica. Si quis famosum libellū siue domi siue in publico uel quocunq; loco ignātus reperit, aut corrumpat priusq; alter inueniat, aut nulli confiteatur inuentū. Si uero non statim easdem chartulas uel corrupserit, uel igni consumpserit, sed uim earum manifestauerit, sciat se quali auctorem huiusmodi delicti capitali sententiæ subiugandum. Sane si quis deuotionis suæ ac salutis publicæ custodiam gerit, nomen suum profiteatur, & quæ per famosum libellum persequendū putauerit, ore proprio edicat, ita ut absq; ulla trepidatione accedat, sciens quidem quod si assertionibus suis ueri fides fuerit opitulata, laudem maximam & præmiū a nostra clemētia consequetur. Sin uero minime hæc uera ostenderit capitali pœna plectetur. Huiusmodi autem libellus alterius opinionem non ledat.

Si quis librum ad infamiā alicuius pertinentem scripserit, composuerit, ediderit, doloue malo fecerit, quo quid eorum fieret, etiā si alterius nomine ediderit, uel sine nomine uti de eare agere liceret, & si condemnatus sit qui id fecerit, infestabilis ex lege esse iubetur. Item qui emendum, uendendumue curauerit &c. ff. de iniur. & fal. lib. lex Cornelia.

Et si quis aliquē spoliauerit ut clericis & religiosis fecerūt euangelici fures, hī non possunt spoliatos accusare siue libellis famosis, alias, nisi prius restituerint bona spoliata. q. ij. per to. Ideoq; uos euangelici fures & sacrilegi, si aduersum nos quicq; habeatis, ante omnia nobis restituite quæ furto nobis abstulistis, post hæc nullum uobis ius detrectabimus.

CONCLUSIO XXIX.

Famosus est qui sacro sanctis ecclesijs, collegijs, monasterijs, religiosis domibus, miserabilib; personis, tutor, syndicus uel Aconomus iure iurādo a quocunq; senatu adactus. si in eorū

A C T A

spoliationē, expulsionē, & quascunq; alias iniurias uiolenter & per nullam sententiā inferēdas consenserint, cum hunc de ierasse nulli non sit perspicuū. Consimili & p̄fidia & infamia ille senatus notat uim inferens, qui hunc tutorem ad tale iuramentum adegit, cuius ipsi primi fuerunt uiolētores.

Hanc cōclusionem diffusius probare esset in Rhenū aquā importare. Oib⁹ em̄ notū est quēlibet periurū esse famosum.

CONCLUSIO XXX.

Famosus est qui calumniādi gratia ne impugnetur, uerbum de fingit nullum iudicem pati posse, cum in canonicis literis aperte legantur, & Christus seruator & apostoli super uerbo dei & corpore & uita iudicem uolenter passi, prouocasse, ac litem nihil excipientes fuisse contestati.

Supra in conclusione xxvij. de hoc satis est dictū in genere. Iuxtaq; dico deum ipsum aequē non iudicandū ut uerbum suum, quia aut uolūtariē se obtulit iudicandū, merito & eius uerbū censuræ iudicū subiacebit, non quidē ad condemnandum sed ad elucidandū, sicut enim ante hac dictum hereticis ipsis furibus nullatenus assentimur apud eos haberi uerbum dei. Quare omni iure pronunciantū est, ex qua parte uerbū dei sit, & qui illud uerius & rectius intelligunt.

Namq; si in ecclesia Christiana iudex esse non debeat, aut censor minus ei prouisum esset, quā Moses ipse Iudaica scholā prouidisset, scribit em̄ Deute. xvij. Si difficile & ambigū apud te iuditiū esse perspexeris, inter sanguinē & sanguinem causam & causam, leprā & non lepram, & intra portas tuas uideris uerba uariari, surge & ascende ad locū quem elegerit dñs deus tuus, ueniesq; ad sacerdotes leuitici generis & ad iudicem qui fuerit illo tempore, quaresq; ab eis, qui iudicabūt tibi iuditij ueritatē, & facies quodcunq; dixerint qui præsunt loco quem elegerit dñs, & docuerint te iuxta legem eius, sequerisq; sententiā eorū, nec declinabis ad dextrā neq; ad sinistram. Qui autē superbierit, nolens obedire sacerdotis imperio

M V R N E R I.

imperio, qui eo tempore ministrat dño deo tuo, ex decreto iudicis morietur homo ille, cunctusq; populus audiens timebit ut nullus deinceps intumescat superbia. Si ergo ludæi in difficili & ambiguo nossent suum perquirere iudicem cōpetentem, & Christiani nō, male Christus prouidisset ecclesie suae sic eam in perplexis & dubijs relinquēdo, quod fidendū non est. Nam de fide ad Petrū loquens, ait. Ego rogavi pro te Petre ut non deficiat fides tua, & tu aliquando conuersus, confirma fratres tuos. Neq; apud ludæos lex fuit iudex, maxime quum in uerbis legis uariebat, ita neq; apud nos lex iudicare potest, quādo in uerbis legis est dissensio. Sicut enim Lutherus met ait certō se scire purgatorium esse, & si hoc scripturis probari nequeat, ideoq; & scriptura purgatorij iudex esse nō potest, ex quibus ergo uerbis legis purgatoriū probabimus, quum ut dicit nulla sint de purgatorio uerba cōtra hæreticos illud impugnant. Hæc & his similia argumenta multa inducipossent breuitatis causa intermissa.

CONCLUSIO XXXI.

Famosus quum sit, qui uel unum sacrae scripturae locum sciēter & per calumniā falsarit, qua notatur infamia, qui uniuersum nouū Ihesu Christi testamentū (Hieronymo Emsero probate) quater decies centies qd' Lutherus fecit, falsauit, deprauauit, addidit, minuit, & turpissimis glossis cōspurcauit.

Deute. iij. ait deus. Non addetis ad uerbū quod uobis loquor, nec auferetis ex eo. Sed neq; licet uerba legis offendere ff qui de rebus manumiss. in uerbo. Sed ita lex scripta est. Nūc aut Lutherus (ut hoc Emserus in uno ad hoc speciali edito libello ostendit & probauit) nouum & uetus testamentum quater decies centies falsificauit, & id quare fecerit hætenus bene experti sumus, hunc ipsum totum librum hic adpono in huius conclusionis probationem.

Quam aut eius obfuerit interpretatio, & quid nobis ueneri pepererit in unico dumtaxat loco ostēdo Matth. vi. ubi in

A C T A

Oratiōe Christi sic interpretat, Panē nostrū quottidianū &c. pro Panē nostrū sup^{er}substantialē, hic super^{er}substantialis panis nihil aliud esse potest quā ipse met^{us} deus, sed quottidianus panis trahi potest in cibū nostrū corporalē, & maxime ab his qui Ihesu Christi negant præsentiā in sacro sacra sinaxi, qui hac potissimū auctoritate conuinci possunt, quod hic panis deus sit & sup^{er}substantialis, ut in greco est epiusion, ut aut^{em} falsam hāc opinionē tueant, falsum sibi met^{us} textū fabricarunt.

Hic iam adparet quid probū & Christianissimū Anglorū regem mouerit in his literis, quas ad Saxoniae duces scripsit, in quibus ad calcem ita ait. Literas has ob signaturo mihi uenit in memoriā, Lutherū in suis aduersum me nanijs excusare se, quo minus ad reliqua respondeat impediri, transferendo Biblio. Visum est igitur hortari uos, ut omnium rerū maxime prouideatis ne id permittatur fieri. Nam ut bonum esse non negem in quauis lingua legi scripturā sacrā, ita certe periculosum est ex eius uersione legi, cuius mala fides facit oibus fidē id illi studiū esse, ut bene scripta male uertēdo peruertat, ut populus ea se legere putet in scriptura sacra, quae uir execrabilis ab execrandis hausit hereticis. O quam uere prouidit hic rex sapientissimus, ea quae temporis successu & nos uidimus cum maxima omnium nostrū atq; nostrorū iactura. At merito haec omnia patimur, quia non solum Regum, Principū, Pontificum & Caesarū, sed & dei monitiones contempsimus, nisi prius tantum innocentū & simplicium sanguinem uideremus fusum, & tot nobiles animas perditas.

CONCLUSIO XXXII.

Famosus est Lutherus, qui cum in deū sacras literas, bonos mores, in ecclesiā sanctā dei, quater centies fuisset euentus, Murnero euincente, & adhuc euincere coram quocunq; iudice uolente, audet tamen nihilo minus (quo simplicem & indoctam Christi plebeculam a ueritatis uia abducat) se spiritu sancto fuisse loquutum, fingere & euenti.

Christus

M V R N E R I.

Christus seruator ita ait Io. viij. de diabolo loquens. Ille homicida erat ab initio, & in ueritate non stetit, quia non est ueritas in eo. Quum loquitur mendaciū ex proprijs loquitur, quia mendax est & pater eius. Ex quibus scilicet Lutheranorum homicidijs & mendacijs & euangelicorū furum doctrina seditiosa optime perpendendum est, unde prodierit, quodq; nihil ibi egerit spiritus sancti gratia.

Ego Lutheri mendacia in deum, in sacras literas, in bonos mores, inq; ecclesiā sanctā dei, quibus uniuersum obcaecauit orbem atq; decepit, quadringenta docui, scripsi & probaui, in proprio mendaciorū Lutheri libello, quē ad praesentis conclusionis confirmationē hic impono. Neq; tam fuit haecenus ullus suorum cōplicū tam audaculus, q; haec sua mendacia ausus fuisset defendere, & ad illa respondere. Tam sunt inq; aperta ut a nullo quantūuis perfrictē frontis homine negari possint.

Item in libello, in quo aduersus eundem mendacē Lutherum inclitā regiā maiestātē Anglicanā a mendacijs suae serenitatis falso obiectis, defendi. Centies & quinquagesies Lutherum docui, mēdaciter in optimū & Christianū regē inuectū. Semperq; deum testor, & eadē ipsa scripta Regiā dignitatē comperi ueracem, contra quē librū meum (sibi de tot mendacijs conscius) neq; Lutherus haecenus mutire quiddā siue inuicem murare ausus est. Ob quā probata mendacia multas mihi hī euangelici fures contumelias sicario more intulerunt, & priora mendacia alijs quoq; cumulantes imperium impleuerunt hac fama, quod inclitā regiā maiestatem Anglicanam in multis aureis nobilibus deceperim. Quod sua serenitatis persona literis regniq; Angliæ sigillō, & propria manu falsum esse & eumentitū probare possum. Accepi quidem nō nihil a laega regia manu, & quidem regia dona, qua gratitudinis uice hic fateor me a regia clementia recepisse, sed & ut plus inuideatis uos Lutherani asini, at quouis mendacio illos aureos nobiles me obtinuisse in me eumentitū esse, testabitur literæ

A C T A

literæ regiae serenitatis ad Senatū Argentinensem cōscriptæ. Testabiturq; hoc idem Reuerendissimus dñs Cardinalis regni Angliæ, pater meus dilectissimus. Idem & doctissimus dñs Thomas Morus, regie celsitudinis uir a secretis. Sed quid hac opus mihi est, peccatum immortalem expurgatione iam orbi cognitū est, hoc scelestissimū hominū genū euangelicorum furum, nihil nosse nisi in sua guttura & palata ementiri. Audeat se quis eorū meo conspectui ostentare, hæc mendacia deserpaturus. Scio inq; scio hos fidei perfugas & apostatas nihil horū audere cogitare quidem, tacco conari.

CONCLUSIO XXXIII.

Famosus est Ulrichus Zwingly, qui sua mendaci, reprobataq; famosa doctrina occasionem prestitit, patrocinioq; in præfatas conclusiones delinquendi, aliena bona furandi, rapiendi, sacrilegio auferendi, innocētes opprimendi, tumultuandi, in seditiosam libertatem proclamandi, Heluetiorum unitatem, fœdera, concordia, multo sanguine partam, scindendi, rumpēdi, a fide Christi apostatandi, Christi uirgines uiolādi, restamēta rūpendi, deuastādi monasteria, diuinū cultum destituēdi, sacra loca, & religiosa, pphanādi libellis famosiss detrahēdi, iniuriandi, cum balneatoribus & coquis & cerdonib⁹ de re Christiana calumniose disputandi. Hunc enim & similes uniuersæ leges, & diuinæ & humanæ capitali supplicio damnant, & ultimo supplicio afficiunt.

Omnia hæc facta in conclusione enumerata, gesta sunt & perpetrata, gloriaturq; Zwinglius, quod omnium eorū causa fuerit & occasio, neq; ego ullo iure his male & nequiter gestis alia quam infamiae nomina imponere possum, nec ualeo neq; debeo, pro ut in conclusione. Si autem Zwinglius suis famosiss & improbis factis, honesta potest tribuere nomina, & hoc iure quidē ac merito audiamus eum & quidē libenter, quā diu aut illud non fecerit, pro famoso fure, raptores sacrilego, apostata & neq; interim uiro illum habebimus.

Conclusio

M V R N E R I.
CONCLUSIO XXXIII.

Famosi sunt omnes Lutherani, quorum reprobata doctrina effectus est, ut tot hominum milia, & quidem breuissimo tempore petita sunt, quorum sanguis haud dubio ad deum in caelestes aures clamat, tot homicidia in tales magistros mortuum & cedis & stragis seuerius uindicandi, qui & si re pessime gesta, illos qui mortem oppetierunt, etiam scriptis emissis non agnoscant, orbitas men non est incognitum, petitos dum uiuerunt, istos mortis & sanguinis fusi praecipuos agnouisse, & eorum tristitia dogmata tantae cladis causas & ansas praebuisse.

Tamen si supra conclusione xxvi. satis superque ostensum est nouam illam haereticam & seductoriam doctrinam euangelicorum futuram & praedonum causam fuisse effusionis sanguinis miserorum rusticorum, hic tamen in genere recensere non pigebit, quibus Lutherus incogitantem hanc rudis plebeculae stoliditatem irritauit, & in tantam seditionis libertatem permouit.

Depinxit enim ante oculos eorum pediculosam & carneam libertatem Christianam, & in plerisque locis eos concitauit contra naturales eorum dominos, hijs & similibus uerbis. Quod usque adeo stultescitis, credentes uos dominis uestris obligatos & obedientiam constrictos. Caesarem per contemptum sacrum saepius appellando uerendum. Principes stultos, effeminatos, infames, rabiososque tyrannos, Thuream decies meliorem & sapientio rem reputans nostris Principibus, multa precatus ut dominus deus aliquando ab eorum iugo dignaretur liberare, aliosque regentes dare. O quoties illis minatus est hoc Psalmistae dicto. Effundam contemptum super principes.

Nouam edidit bullam, qui auxilium, consilium, consensum praebuerit ad Episcopatus & monasteria diruenda, delenda, hunc esse dei filium & amicum, qui autem in eorum defensionem laborat, esse dei hostem, & diaboli amicum. Scripsit item Episcopos, Collegia, Cathedrales ecclesias, Monasteria non esse Christianas congregationes, sed certo habendi sunt pro la-

A C T A

tronibus, furib⁹, lupis & apostatis religionis Christi, q̄ cōtra uerbū dei supra nos cōminant, quorū uerborū & his similiū pleni sunt, & exundant oēs sui libelli. Taceo de occulta praxi cum multis habita. Sunt hæc ne bellā uestra, diffidationes & damna Romano Pontifici inferēda, quippe quod in germania tanto in miseros rusticos deseuiſtis, Romā digito indicastis, certe nostrū met natale solum corde uolentes, in patriæ laboratis excidiū, ubi adhuc longq̄ tempore Romanus Pontifex a uobis quierē & pacem est habiturus. Finem tamen uel semel hic faciam uestrarū iniuriarū uis illatarū, ut ad terminum uestrorū pessime factorū peruenire possimus.

SEQVUNTUR CONCLVSIONES

de iniurijs & contumelijs mortuorū.

CONCLVSIO XXXV.

Famosus est qui a deo & cœlitib⁹ salutā castam atq; pudicā uirgunculā deiparā Mariā cōmunicq; Christiani orbis cōsensu a deo uenerandā habitā (ut eius uiolator es etiā solis uerbis capitali iudicio damnarit) dehonestarit. Nam hæc utpote matrem & ueteri & noua lege inauditis præconijs præcepit & mundo & sibi honorandam.

Nihil hic est ut p̄sumamus laudes & uenerationē diuæ genitricis Mariæ matris Ihesu Christi uerbis explicare, potius equidē uerbis id fieri negt, multis hoc facere p̄positi non est p̄sentis, sed neq; totius orbis hoc facere efficacit sufficit. Hoc autē me misere habet qd' obstinati isti euangelici neq; & nebulones mox ut se huic suæ sectæ addixerint, hostes sunt nobilis simæ dei genitricis, adeo ut nihil tollerare queant qd' eius memoriā exprimat, ut sunt eius in ecclesia fidelium imagines statuarū & figuræ, tam impudice & turpissime de ea loquunt, ita ut audire nephas sit uiro Christiano, tantis sceleris maculā hoc tegentes pallio, quippe quod soli deo tribui debeat & honor & gloria. Mirū hic uideri posset quando hæc inter filiū Christum